

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

І.В.АДАМОВИЧ

Україна, м. Житомир, Житомирський ОШПО

Однією із задач післядипломної освіти, як складової неперервної освіти, стає необхідність підвищення якості професійної діяльності педагогів у сучасних соціально-економічних умовах та її науково-методичного, організаційного і інформаційного забезпечення, подолання існуючих суперечностей між фактичним рівнем інформаційної компетентності педагогічних та керівних кадрів освіти і необхідними знаннями і вміннями в умовах інформаційного суспільства.

На думку С.Ю. Ніколаєвої та О.П. Петрашук засоби навчання мають бути подані у навчально-методичному комплексі (НМК), що включає програми, підручники, посібники, графіки, таблиці, малюнки тощо [3].

Відповідно до вітчизняного законодавства [1] навчально-методичний комплекс складається з 15 структурних розділів (елементів).

Вимоги до змісту окремих компонентів навчально-методичних комплексів залежать від виду навчально-методичного матеріалу, проте мають спільну особливість – необхідність комплексного підходу до їх розробки. Це означає, що НМК курсів, модулів, тем представляється у вигляді деякого комплексу, який в тій чи іншій формі повинен:

- відображати зміст підготовки, обґрунтування рівня засвоєння;
- містити дидактичний матеріал, адекватний організаційній формі навчання;
- надавати слухачу можливість у будь-який момент часу перевірити ефективність своєї праці, самостійно проконтролювати себе і відкоригувати свою навчальну діяльність;
- максимально включати об'єктивні методи контролю якості освіти з боку адміністрації та викладачів інституту ППО [4].

Реалізація компетентнісного підходу у формуванні інформаційної (як складової професійної) компетентності передбачає вибір змісту освіти, який сприяє здійсненню науково-методичного супроводу професійного зростання і сприймається як «власний» вибір, особистісний, що веде до індивідуалізації, створення власної траєкторії

професійного зростання, відповідає конкретним заданим цілям, а також передбачає можливість вибору форм, методів, темпу вивчення та засвоєння матеріалу [6].

Сучасні можливості інформаційно-комп'ютерних технологій дозволяють створити електронні навчально-методичні комплекси (ЕНМК).

Фактично, ЕНМК – це дидактична система, в якій з метою створення умов для педагогічної активності, інформаційної взаємодії між викладачами та слухачами інтегруються прикладні програмні продукти, бази даних, а також інші дидактичні засоби і методичні матеріали, що забезпечують та підтримують навчальний процес.

Як правило, ЕНМК включає такі компоненти:

- 1) навчальну програму – програму засвоєння навчального матеріалу, що враховує специфіку підготовки різних категорій слухачів;
- 2) методичні рекомендації з вивчення дисципліни для слухачів. До методичних рекомендацій входять методичні вказівки з вивчення курсу, звикання випускних робіт, атестаційних робіт та проєктів;
- 3) навчальні та навчально-методичні матеріали до занять: лекційних, семінарських, практичних, що представлені у вигляді конспектів лекцій, електронними посібниками тощо [2];
- 4) навчально-довідникові матеріали: словники, довідники, державні законодавчі акти, стандарти, інструкції тощо;
- 5) навчально-наочні матеріали: електронні альбоми ілюстрацій, атласи, відеофільми, слайди електронних презентацій, Веб-документи тощо;
- 6) словник термінів, глосарій;
- 7) форми поточного, проміжного і підсумкового контролю – це тематика випускних (атестаційних) робіт, доповідей, контрольні запитання; збірники контрольних або тестових завдань тощо;
- 8) матеріали професійного спрямування – перелік установ, на базі яких здійснюються виїзні заняття слухачів, перелік матеріалів до установчої і звітної конференцій, тематика інтернет-занять, методичні рекомендації до оформлення документів та ін.;
- 9) навчально-бібліографічні матеріали: навчально-бібліографічний довідник; списки нормативних, законодавчих актів тощо.

До дидактичних функцій, що реалізуються у процесі використання ЕНМК відносяться [5]: інформаційна, структурно-систематизуюча, інтерактивна функції, функція закріплення, контролю і самоконтролю та ін.

Інформаційна функція полягає у фіксації певного обсягу навчального матеріалу як основи діяльності, яка має бути сформована у суб'єктів навчання у процесі роботи з ЕНМК. Ця функція пов'язана з педагогічною трансформацією обсягу наукових знань для висвітлення їх в ЕНМК відповідно до навчальної програми та потреб слухачів.

Структурно-систематизуюча функція забезпечує чітку послідовність викладу структурованої навчальної інформації, можливість швидкого пошуку всіх елементів систематизованого навчального матеріалу.

Інтерактивна функція відкриває можливість активної взаємодії користувача з інформаційно-освітніми ресурсами ЕНМК, забезпечує скорочення нераціональних освітніх траєкторій та часу на вивчення окремих дидактичних модулів.

Функція закріплення, контролю і самоконтролю пов'язана із використанням різних видів контролю: вхідного, поточного, проміжного, вихідного [7].

Для проектування усіх типів електронних засобів контролю знань, вмінь і навичок використовуються окремі комп'ютерні програмні засоби. Більшість з них характеризується:

а) простотою підготовки тестових завдань (завдання можуть створюватися викладачами, які мають мінімальну обізнаність з комп'ютером);

б) широким діапазоном застосування (можливість використання для підготовки тестів з широкого спектру навчальних дисциплін);

в) зручністю управління базами тестових завдань (видалення, додавання завдань, об'єднання та інтегрування баз завдань);

г) наявністю системи збору й обробки статистичної інформації з результатів тестування (ведення протоколів як для тих, кого тестують, так і для тих, хто проводить тестування);

д) легкістю організації поточного контролю знань та оперативної інтерактивної взаємодії суб'єктів дистанційного навчального процесу;

є) зручністю використання мультимедійних засобів формування електронних контролюючих програм тому, хто їх розробляє і тому, хто їх використовує для оформлення контрольних-звітних матеріалів

Власне, саме використання таких комплексів у системі післядипломної педагогічної освіти веде до підвищення інформаційної, а відтак і професійної компетентності як слухачів, так і викладачів інститутів ППО.

Висновки та перспективи. Ситуація, що склалася як у цілому в освіті, так і в системі підвищення кваліфікації освітян, свідчить про те, що необхідно впроваджувати

гнучку взаємодію теоретичних, прикладних та практичних аспектів підвищення компетентності дорослих і, відповідно до цих вимог, здійснювати розробку науково-методичних комплексів.

Зважаючи на викладене, та опираючись на досвід практичної роботи можна зазначити, що одним із перспективних напрямів у підготовці педкадрів в системі післядипломної педагогічної освіти є створення навчально-методичного забезпечення, а саме розробка електронних навчально-методичних комплексів на засадах компетентнісного підходу.

Література:

1. Наказ Міністерства освіти України від 2 червня 1993 року № 161 «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах».
2. Байло М.Ю. Використання освітньо-наукового порталу для організації навчально-виховного процесу ВНЗ | М.Ю.Байло // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: Зб. наук. праць – Х. : ХНТУ, 2012. – Вип. 1(6). – С. 235-240
3. Бігич О. Б. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: [підруч. для студентів вищих пнавч. закл.] /О. Б. Бігич, С. В. Гапонова, Г. А. Гринюк та ін.; керівн. автор, кол. С. Ю. Ніколаєва. – [2-ге вид.] – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
4. Гусева Р.П. Методична готовність викладачів до створення комплексного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу / Середня професійна освіта, 2003. – № 3.
5. Клокар Н.І., Цимбал О.І., Чубарук О.В. Концепція створення електронних навчально-методичних комплексів для обдарованих учнів // Режим доступу: <http://www.kristti.com.ua>.
6. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58-64.
7. Шевченко В.Л. Проблеми теорії електронного підручника та протиріччя практики: матеріали Всеукраїнської наук.-практичної конференції [«Науково-методичне забезпечення ПТО»], (Київ, 2011 р.) – К., 2010. – С. 40-45.

Надійшло до редакції 09.10.2013 року.

